

Pateniemen yhtenäiskoulu

**Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
2025-2028**

Miksi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma?

- Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986)
 - **Tasa-arvolain tarkoitus on parantaa naisten ja miesten välistä tasa-arvoa, estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä.**
 - Se edellyttää, että miehille ja naisille järjestetään samanlaiset mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen.
 - Tasa-arvolaissa syrjintäperusteet ovat sukupuoli, sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu.
- Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)
 - **Yhdenvertaisuuslain tarkoitus on turvata yhdenvertainen kohtelu ja estää syrjintä kaikenlaisilla perusteilla.**
 - Yhdenvertaisuuslaissa syrjintäperusteet ovat: ikä, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, politiikka, ay-toiminta, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen, muu henkilöön liittyvä syy
- **Sekä tasa-arvo- että yhdenvertaisuuslaki velvoittavat oppilaitoksia tekemään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat**

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnittelu

(Hermeneuttinen malli)

LAIT

EDISTÄ!

SYRJINTÄ

Onko aiemmin
suunniteltu toteutunut?

**1.
ARVIOINTI**
Mitä tarvitaan?
Tarpeen
kartoittaminen.

Mitä: syrjinnän arviointi ja yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen

Miten:
monia arviointimenetelmiä:
→ Kyselyt, kuulemiset, analyysit, tilastot jne.

**2.
TAVOITE**
Tähän pyritään,
tälle on tarve.

Mitä: Arvioinnin perusteella asetetaan tavoitteita yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen sekä syrjinnän ehkäisemiseksi
Miten: Toimialakohtaisesti!

**4.
SEURANTA**
Toteutuiko tarpeet/
suunniteltu?

Mitä: Milloin, miten, kuka jne. toteuttaa toimenpiteet?
Miten:
- toimialakohtaisuus
- vastuualueittain

**3.
TOIMENPITEET**
Näin vastaamme
tarpeeseen!

Mitä: Mitä ovat ne käytännön toimenpiteet, joilla asetetut tavoitteet saavutetaan?
Miten: Toimialakohtaisesti relevantit käytännölliset toimenpiteet/toimenpide -> REALISTISUUS!

OULU

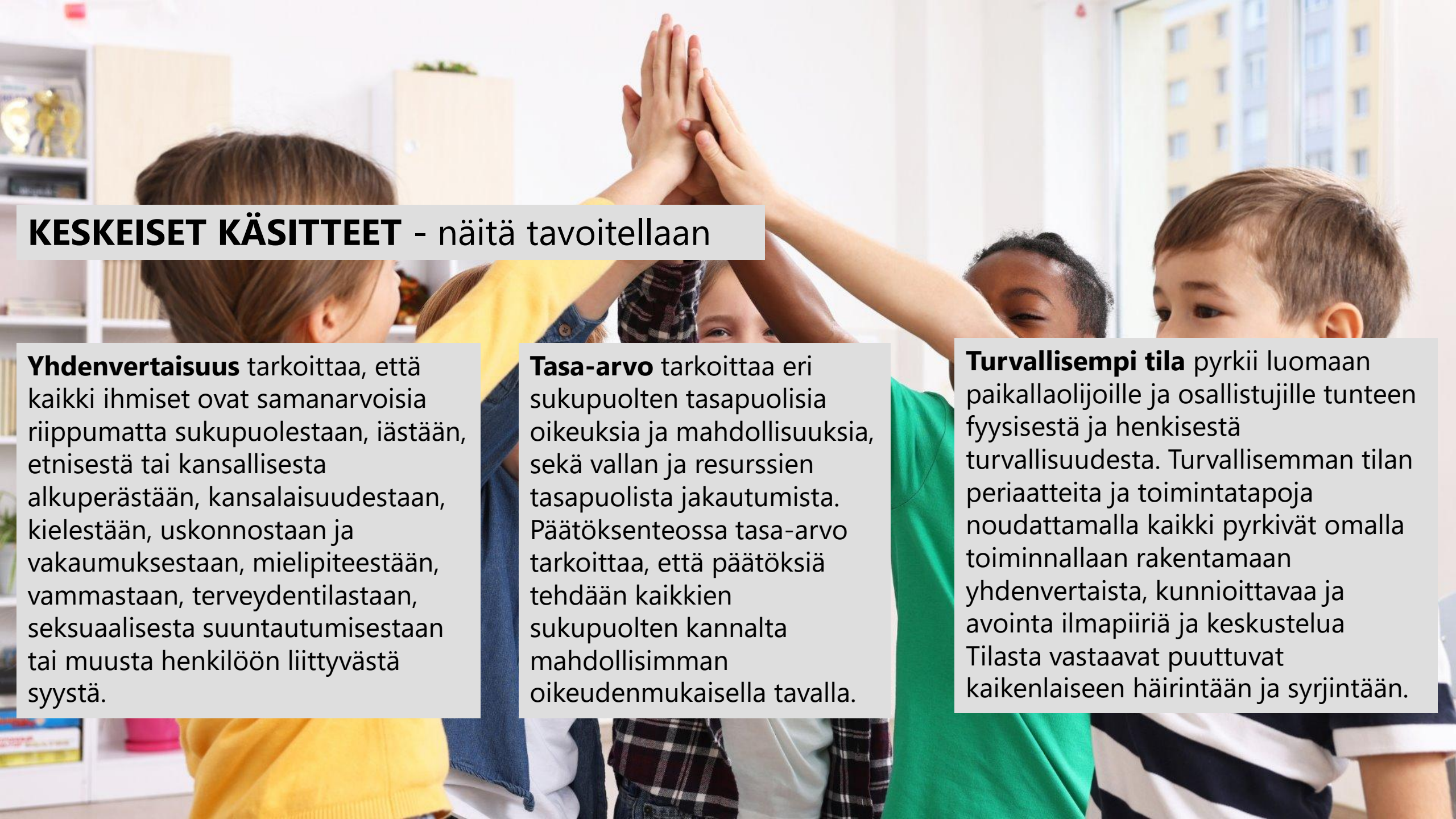
Oulu Capital
of Northern
Scandinavia



Taustaa

- Yhdenvertaisuuslaki velvoittaa oppilaitokset edistämään yhdenvertaisuutta suunnitelmallisesti. Kaikilla perusasteen kouluilla on oltava suunnitelma, joka sisältää
 - - arvion yhdenvertaisuuden toteutumisesta oppilaitoksen toiminnassa sekä
 - - tarkoituksenmukaiset toimenpiteet yhdenvertaisuuden edistämiseksi.
 - - Myös oppilaiden ja opiskelijoiden tulee voida vaikuttaa suunnitelman sisältöön.
 - Yhdenvertaisuus näkyy koulun oppisisällöissä, toimintakulttuurissa ja siinä millaisia valmiuksia oppilaat saavat toimiakseen jatkossakin yhdenvertaisuutta edistävinä ihmisinä.
- Yhdenvertaisessa koulussa kaikki tulevat kuulluksi ja nähdyksi omana itsenään eikä ketään syrjitä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

- Tasa-arvolain mukaan tytöille ja pojille on järjestettävä samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen. Opetuksen ja oppimateriaalien on tuettava tasa-arvoa. Opetusta tai oppimateriaalia ei saa käyttää ennakoluulojen tai kaavamaisten sukupuoliroolien ylläpitämiseen.
- Myös sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tulee ennaltaehkäistä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että koulussa opetetaan arvostavaa suhtautumista kaikkiin ja kerrotaan perustietoa sukupuolen moninaisuudesta.
- Jokainen opettaja ohjaa oman opetuksensa yhteydessä. Koulussa tulee pyrkiä purkamaan ajattelutapoja, jotka ohjaavat oppilaita tekemään esimerkiksi valinnaisainevalintoja peruskoulussa tai jatko-opintoja ja ammatin sukupuolen mukaan.
- Käsitteiden avaaminen ihan käytäntöön oppilaille on tärkeää! Miksi kaikki esim. Ei tee yhtä paljon läksyjä...

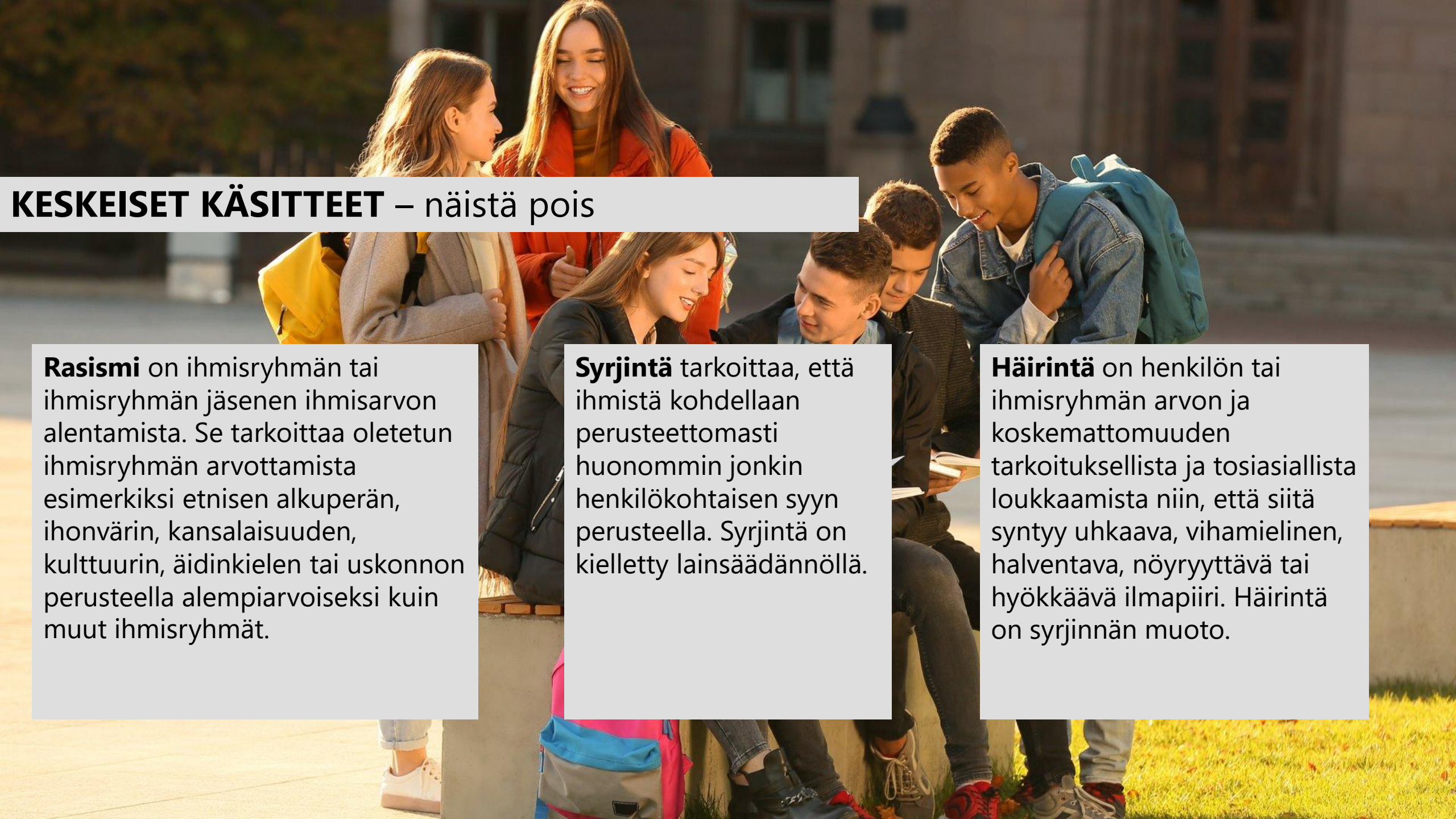
A group of diverse children are standing in a circle, stacking their hands on top of each other in a gesture of unity and teamwork. The children are of various ethnicities and ages, and the setting appears to be a bright, modern classroom or community space with shelves and a window in the background.

KESKEISET KÄSITTEET - näitä tavoitellaan

Yhdenvertaisuus tarkoittaa, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Tasa-arvo tarkoittaa eri sukupuolten tasapuolisia oikeuksia ja mahdollisuuksia, sekä vallan ja resurssien tasapuolista jakautumista. Päätöksenteossa tasa-arvo tarkoittaa, että päätöksiä tehdään kaikkien sukupuolten kannalta mahdollisimman oikeudenmukaisella tavalla.

Turvallisempi tila pyrkii luomaan paikallaolijoille ja osallistujille tunteen fyysisestä ja henkisestä turvallisuudesta. Turvallisemman tilan periaatteita ja toimintatapoja noudattamalla kaikki pyrkivät omalla toiminnallaan rakentamaan yhdenvertaista, kunnioittavaa ja avointa ilmapiiriä ja keskustelua. Tilasta vastaavat puuttuvat kaikenlaiseen häirintään ja syrjintään.



KESKEISET KÄSITTEET – näistä pois

Rasismi on ihmisryhmän tai ihmisryhmän jäsenen ihmisarvon alentamista. Se tarkoittaa oletetun ihmisryhmän arvottamista esimerkiksi etnisen alkuperän, ihonvärin, kansalaisuuden, kulttuurin, äidinkielen tai uskonnon perusteella alempiarvoiseksi kuin muut ihmisryhmät.

Syrjintä tarkoittaa, että ihmistä kohdellaan perusteettomasti huonommin jonkin henkilökohtaisen syyn perusteella. Syrjintä on kielletty lainsäädännöllä.

Häirintä on henkilön tai ihmisryhmän arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista ja tosiasiallista loukkaamista niin, että siitä syntyy uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai hyökkäävä ilmapiiri. Häirintä on syrjinnän muoto.

Johdantoteksti/perusopetus

Oulun sivistys- ja kulttuuripalveluiden toiminnassa yhteinen lähtökohta on lasten ja nuorten yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. Tasavertaisuuden periaatteet ovat tärkeitä kaikkien lapsi- ja nuorisoryhmien toiminnassa. Jokaiselle kouluyhteisön jäsenelle tulee tarjota yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua koulun toimintaan ja edistää elämäänsä. Oppiva yhteisö mahdollistaa osallisuuden ja aidot vaikutusmahdollisuudet. Yhdenvertaisuutta edistämällä voidaan ehkäistä syrjintää, lisätä ymmärrystä moninaisuutta kohtaan ja ennen kaikkea lisätä kaikkien kouluyhteisön jäsenten hyvinvointia.” (Oulun kaupungin opetussuunnitelma, luku 4)

Yhdenvertaisuuslain mukaan yhdenvertaisuudella tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. Oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa henkilöön liittyvät tekijät, kuten syntyperä tai ihonväri, eivät saisi vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja erilaisia palveluja - perusoikeudet kuuluvat kaikille.

Tasa-arvo-lain tarkoituksena estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä parantaa naisten asemaa. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Tässä toiminnallisessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa kuvataan koulumme tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen nykytilaa sekä asetetaan kehittämiskohteita sekä niille toimenpiteitä lukuvuosille 2025-2028.



Koulun arjessa kiinnitetään huomiota mm. seuraaviin asioihin:

- Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat perusopetuksen toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavia periaatteita.
- Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti jokaista yksilöä opinnoissaan.
- Jokaista oppilasta autetaan rakentamaan oppimispolkunsa ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.
- Opetuksen tulee olla sukupuolitietoista, lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolten moninaisuudesta. Jokainen oppiaine edistää sukupuolten tasa-arvoa omalla tavallaan.
- Työtapojen, oppimisympäristöjen ja yhteistyökumppaneiden valinnassa kiinnitetään huomiota sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.
- Oppilaiden yhteisöllisyyttä ja osallisuutta lisätään.

1.Taustaa ja nykytilan kartoitus

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman (2025-2028) tekemisessä hyödynnetään

- THL:n kouluterveyskyselyjen tuloksia
- koulun omien hyvinvointikyselyjen tuloksia
- Kuntakymppi tuloksia
- hyvinvointitunneilla esiin nousseita teemoja ja tarpeita

Kartoitusten tarkoitus on pitää oppilaiden omat näkemykset ja kokemukset keskiössä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa tehdessä. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma täsmentää koulun muita suunnitelmia sekä arvoja ja järjestyssääntöjä.





2. Tavoitteet, toimenpiteet, aikataulu ja vastuuhenkilöt

	Toimenpiteet Lv 2025-26	Vastuu	Toimenpiteet Lv 2026-27	Vastuu	Toimenpiteet Lv 2027-28	Vastuu
Tavoite 1 Tietoisuuden lisääminen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon käsitteistä.	Hyvinvointikysely Hyvistunnit	Henkilökunta (rehtorit, opettajat, ohjaajat, terveydenhoitaja) Tukioppilaat ja oppilaskunta.	Hyvinvointikysely päivitetyillä kysymyksillä. Kulttuuri, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus kuuluu koko kouluyhteisölle. Kolmannen sektorin ja kokemusasiantuntijoiden osallistaminen esim. oppitunteja oppilaille	Henkilökunta.	Hyvinvointikysely Posterit, julisteet seinillä.	Henkilökunta
Tavoite 2 Osallisuuden ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen.	Yhteiset tilaisuudet. Oppilaiden kohtaaminen arjessa. Avoimet luokat välitunneilla (kokeilu yläkoululla).	Henkilökunta (terveydenhoitaja)	Yhteiset tilaisuudet. Arkiset kohtaamiset. Hyvistunnit. Osallistetaan oppilaat ja henkilö kunta juhlien suunnitteluun ja lisätään kulttuuritietoisuutta yhteisössä.	Henkilökunta (yhdessä oppilaskunnan ja tukioppilaiden kanssa).	Yhteiset tilaisuudet. Luokan hyvistunnit. Arkiset kohtaamiset.	Henkilökunta
Tavoite 3 Huoltajien osallistaminen	Webinaarien ja luentojen linkkien jakaminen	Henkilökunta (huoltajat)	Tiedon/linkkien jakaminen huoltajille. Aiheista kertominen	Henkilökunta	Huoltajien infoaminen ajankohtaisista	Henkilökunta

3. Seuranta tavoitteiden osalta vuosittain

Tavoite	Mittari	Onnistumiset	Haasteet
2026			
1. Tietoisuuden lisääminen yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon käsitteistä.	Hyvinvointikysely oppilaille. Hyvistunnit		
2. Osallisuuden ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen.	Hyvistunnit Avoimia luokkatiloja välitunneilla. Tuetaan yhdessä oloa erilaisilla ryhmätilanteilla.		
3. Huoltajien osallistaminen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöhön arjessa.	Huoltajille tarjotaan linkkejä webinaareihin ja luentoihin aiheista.		
2027			
1. Tietoisuuden lisääminen yv- ja ta-käsitteistä, sekä selventää oppilaille, mistä saada apua ja tukea tarvittaessa.	Hyvinvointikysely Hyvistunnit		
2. Osallisuuden ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen ja sitä kautta tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen.	Hyvistunnit		
3. Huoltajien osallistaminen joka			